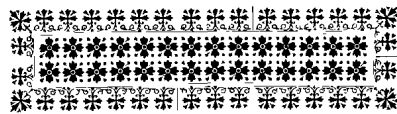

նելու եւ մարդու ապահւոյ մը վրայ դնելու է. սոյն ապահւոյ վրայ ուրիշ երկրորդ բարակ ապակի մ'ալ դնելու է, այնպէս որ կաթիլը նուրբ խաւի մը պէս տարածուի եւ յատաճունէ աւելի տեղ գտաւ: Երկրորդ ապակին առաջինի վրայ այնպէս դնելու է, որ աչքով երկուքին մէջ միջոց չերեւայ եւ բարակ թուղթ մ'երկուքին մէջ չկարենայ մտնել: Միթէ կ'արեւը է որ սոյն անձուկ միջոցին մէջ ձծնիրն ապրին եւ ազատ շարժին: Ինչ կը ցուցնեն 50պատիկ մեծցնող մանրագէտը. այլեւայլ մեծութեամբ եւ պէսպէս ձեռով կենդանի ձծնիրնու բազմութիւն մը: Ասոնց մեծ տեսանքները բազի կը նմանին, թափանցիկ են եւ մաքուտ. փոքրագոյնները ձկան կը նմանին: Ամենայն փոքրիկներն արագ արագ գալարելով կը շարժին, գերձանի կամ գնդակի նման են եւ երկայն ու շուրջ մայր մ'ուռնին վրանին: Ո՛վ կրնայ մարդուս այս զարդիկներն ունեցած ամէն զգածութիւնն ու բոցած Տայրցումները թուել: Ահա բազանման ձծի մը, զոր եթէ շատ մեծցնելով դնելու ըլլանք, ասոր ընական մեծութիւնը $\frac{1}{30}$ միլիմէրէ աւելի չենք կրնար դնել: Սոյն ձծնի իւր այս փոքրկութեամբ մէջ մաքուտ է, եւ կրնայ ըստիլ թէ քանի մը Հարիւր մեղէ աւելի ունի: Ո՛րչափ բարակ պիտի ըլլայ այսպիսի մայր մը: Ցարակոյս չկայ որ $\frac{1}{10-100}$ միլիմէրէ աւելի բարակ է: Ահա քանի մը ձկանման ձծնիրն, որոնք կայտառալով հոս հոն կը վազվզեն, մարդս կրնայ ասոնց գլուխը, աչքերը, պոչը . . . որոշ գտնապանել: Չափազանցութիւն չէ, եթէ ըստի որ մասնաց մը ընդ մէջ գէթ մէկ միլիոն այսպիսի ձծի կրնայ գտնուիլ: Եւ այս ձծնիրը կ'ապրին: Եթէ մէկը թիչ մը ժամանակ մանրագէտով ասոնց շարժումները դնելէն ետքը՝ միտ դնէ երկու ապակեաց մէջ եղած միջոցին, որ այս ձծնիրնու բովանդակ աշխարհէ է, չուզեր հաւատք ընծայել այն գործեաց, որ նոյն բացարձակապէս անըմտներէ զգործանալիք մարդուս ազատ առջև կը պարզեն:

Եթէ մէկն չարկատեղութեամբ նոյն զարմանալի երեւոյթը բազմութեան ներկայացնելու է, հետեւեալ եղանակաւ կրնայ յարողիլ: Մագէ փոքրիկ հանգոյց մ'ընելու է, որուն մէջէն հաստիկն ստել մը Տաղիւ անցնի. սոյն հանգոյցը ջրոյ մէջ թափելու է: Եզայտի է թէ հանգոյցը ջրով կը լեցուի, բայց ընականաբար հանգուցին ջուրն անօր չ'ըլլար, ուստի բարակ վրձնիմով մը ջուրն ըստ կարելոյն անտարցնելու է: Անօտարցնելէն վերջը մագէ հանգոյցը մոզական լապտերի մէջ դնելու եւ մեծցուած պատկերը լա-

թին սպիտակ մասին վրայ ցոլացնելու է: Սոյն այս երեւոյթը կը ցուցնեն թէ փոքր տեղոյ մը մէջ ինչպէս հարիւրաւոր կայտառ ձծնիրն հանգիստ կը շարժին, մինչդեռ իրենց բռնած տեղոյն ընական մեծութիւնը հազիւ չորս քառակուսի միլիմէր է, եւ հաստութիւնը $\frac{1}{10}$ միլիմէր: Թէպէտ ասով փորձը բազմութեան առջև կրնայ ըլլալ, սակայն ձծնիրնու պատկերը շատ կենդանի եւ որոշ չ'ըլլար:

Մարդկային միտքն ապշած տիեզերաց անշարի մեծութեան վրայ գաղափար մը կ'առնու համար կուռն փնտռած ժամանակ մի միայն ողորմելի համեմատութիւնն ունի իր ձգնի բռնել այն բանը, որ ստուգի իրեն անըմտներէ է: Բայց կարծենք կ'աւելի մը ջրոյ մէջ գարմանայի աշխարհի մ'անշարի փոքրկութեան խելք հասցնել աւելի գծաւոր է, քան տիեզերաց հակա մեծութեան: Ամենափոքրները ստեղծագործութեան մեծութիւնն ամենէն աւելի կը յայտնեն: Ինչպէս մեծ են Աստուծոյ ձեռաց գործքերը:

ՅԱՐԻՍ

ՆՈՐԱՐԿԱՐԳ

Թիլիճայ մեկնիմեր եւ ունիլիմեր:

Վարժանական թղթի գործատուն մ'ամէն տեսակ մեղեխներն եւ ունիլիմերը թղթէ չենելու պատճառով մ'առաւ: Այս մեղեխներն եւ ունիլիմերը փայտէ չենուածնեան շատ կը նմանին. եւ անոնց համեմատութեամբ մեծացած առաւելութիւններ ունին, որոնց գլխու որներն են թէ եւսութիւն, գիտնիլիմութիւն եւ անառնութիւն: Աստիռ առաւելական բլլաւոր՝ երբեք չեն ձեռքեր. նոյնպէս փայտայն ունիլիմաց շատեւուն պէս ալ խառնութենէ չեն նիստալի:

Նոյնաշրմիլիմիլիմ բարացած մը:

Նորբա Նոր-Անանտի Աբորն քաղաքը՝ քանի մը գործավարներ կ'առնէ մը ցանկով պատած ժամանակ՝ Նախորհհիցեցեց ժամանակէն մնացած հոկոյ անանտի մը մնացորդները գտան: Դատուած ունիլիմեր կ'առնէր մը կը կ'առնէր՝ անանտի ունիլիմեր ու կոյն ամբողջ են: Կմտիլիմ 130 սոք երկայնութիւն ունի. իսկ ունիլիմերի կողմին բարձրութեան արամաթիմը 17 մասնաշաղի կը հասնի: Այս արարչներուն՝ անուանոյ մը տեսակէն վերաբերիլը սակաւնէ յայտնի չէ:

Փոստառածական գիտությունը:

Բակտերիաբանական գիտությունը զարգացած հակառակ՝ փոստառածականը գործնական մասին երեւելի յառաջդիմութիւն չէր բերած մինչև հիմա: Պատճառն այն է՝ որ այնպիսի փոստառածական նիւթ մը կը պակսեր, որ մէկ կողմանէ կարող ըլլար թափարկի ցպիկները (bactérie) բնական ընէլ ընէլ առանց մարդկային գործարանաց վնասելու, եւ մէկաւ կողմանէ այնպէս տարածական ըլլաւ, որ փասած մարմնայն ամէն մասանց մէջ կարենար դիրքութեամբ մտնել թափանցել: Այսպիսի փոստառածական նիւթ մը գտաւ անտիկ Տր. Յակոբ Տտիլտ Սթրասպուրկի համալսարանի ակադեմիոսթեմիէն և իւր խաղաղութեան թեմայի արգասիքն՝ այս օրերս լայն տեսած գրքոյնի մը մէջ ակտիփեց որուն անունն է՝ Anilin-Farbstoffe als Antiseptica.

Տիւրքմանիոյ արդարեւ ծանօթ էր՝ թէ Եգիպտոսն անհրաժեշտ էր առողջութեան վնասակար ցպիկներն ու անկիւնները ընէլելու գործութիւն ունի. սակայն Տր. Սթրասպուրկի առաջինն եղաւ որ այն յատկութիւնն յօգուտ գործածելու խորհուրդն ունեցաւ: Իսկզբան անդ ճաղարներու եւ ուրիշ անասնոց՝ եւ յետոյ մարդու վրայ բրած փորձերը մեծ եւ անակնկալ յաջողութեամբ պատկուեցան:

Երբեք թէ այս նորագիտութեամբ կարենար զարմանն եւ եւս փորձելով՝ ամէն ինչ սփռուէր յօգուտ անասնածառ մարդկութեան:

Միամիտութիւն:

Թղթի գործածութիւնն օր ըստ օրէ աճելով՝ հարկաւոր քանակութեամբ թուղթ մատակարարելու պատշաճ զարման մը տանելու համար նորահայտ միջոցներով թուղթ պատրաստելու ձեռնարկութիւններն անպակաս են: Այսպէս Հունտարի մէջ նորերս այնպիսի թուղթ մը սկսան շինել, որուն նիւթը ուղիտակ մամուռն է, որ մեծ քանակութեամբ կը գտնուի հայն: Այս նորագիտութեամբ գրելու յարմար է, եւ մեր գործածած թղթոյն պէս չի գիշերել եւ ոչ ալ դիրաւ կը փճանայ: Արուեստագէտներն ասոր մեծ ապագայ կը խոստանան:

Արտանայտական ուղիւնք:

Արուեստական կերպով ազամանդ շինելն, օր ինչպէս յայտնի է գրեւ ծածկանքն էր բաղկանայ, ամենամեծ առեղծաւանդներն մին է, եւ աշխարհիս բնագէտներն ու քիմիագէտներն երկայն ժամանակներ ի վեր կը զբաղեցնէ: Եւստ ժամանակ յառաջ Ամերիկայի ուսուցիչ Ժ. Դրապարտի ելելով՝ ուզեց հաստատուել թէ ինչոյ այս ինչպիսի բուժանք ըլլայ, եւ ճշգրտց միանգամայն այնպիսի մանր եւ տեւե ըրերգները՝ որոնք ազամանդի գլխաւոր յատկութիւններն շատերն ունենին: Դոյն ժամանակէ ի վեր ազամանդ շինելու գիւտին վրայ բան մը չլսեցիրք. եւ կ'երեւայ թէ նոյն գիւտին արժէքն այն կողմանէ անելի ինչորպէս է, որ արուեստի չէ նուաճ: Ժարբերու արժէքը ծանուց համեմատութեամբ շատ նուազ է:

Ընդհակառակն հիմայ կ'ըսուի՝ թէ անգղիացի մը Dr. Parson, յաջողած է գաւազանածեւ ածուխներու վրայ ազամանդի փոշոյ իրիտ թանկ խաւը յառաջ բերել, եւ պէտք ենք բուէլ թէ այս գիւտս գործնական մեծ նշանակութիւն ունի, որովհետեւ այս եղանակը պարզ ըլլալով՝ շատ ծախուց պէտք չունի: Ռիշարտսոն Լեւտզիք տեսած անգղիական համաձայն, ուրուաբարի ածխէ պատրաստուած ամենալայն ամխոյ գաւազանները բնականութեւ (Benzine), խաւսանքն (Paraffine), աւալէ (Sirop) եւ ծծմբածխէ բաղկացեալ հիւթով կ'օծուին. Իր ածխոյ եւ մանրածած օրուարի հաւասարաշափ խաւսեով լեցուած ամին մը վրայ կը գրուի: Ածխոյն երկու ծայրերն երեկտրական շարժիչ մեքենայով մը իրարու կը հաղորդուին, որով ածուխը հրաշք կ'ըլլայ: Ասով գաւազանածեւ ածուխներու վրայ, ինչպէս բոլոր, բոլորովն մտնող բերեղներէ կազմուած հաստ խաւս մը կ'երեւայ: Այս բերեղներն ազամանդի յատուկ յատկութիւններ ունին եւ շղակին (brillant) յղիւն կրնայ գործածուիլ:

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

Հազի են հարադրելի դիմ՝ անային դիւղի:

Ա՛հ 5 կրամ հարածիւր թթու (acide phosphorique), 8 կրամ անուշադի կիղիւ ոգի (esprit de sel ammoniac), 15 կրամ ալեւուլ, 10 կրամ գոտեւ չուր, եւ ասոնք խառնել: Այս հեղուկը ծծուն թղթոյ մը կամ փղորդի գաւաթի մէջ կտոր մը բամբակի վրայ կաթնեցուր, եւ յառաջ եկած բուրմը բերնով եւ քիթով ծծել, երկու ժամ մի անգամ բեր, մինչեւ որ ազգեցութիւնն զգաս: Արդիւնքն այն ժամանակ անելի զգալի կ'ըլլայ, երբ հարբութիւն սկսելուն պէս այս գեղեց գործածուի. որով եւ հարբութիւն հետ կապուած ստոտիկ հազին աւելնէր կ'աւանտի: — Դարձեալ խահրած եւ բոլորովին մանրածած խահրած, ծծեւուած շաքարի հետ խառնել եւ վրան անուշադի կիղիւ ոգի որով եւ օդային թիթեղեղ տփի մը մէջ պահել երեք ժամ մի անգամ քիթստիտ պէս առ. երկու օրէն ամենատառտիկ հարբութիւն ալ կ'անցնի: — Թեպէտ եւ քիւ մը դժնդակ, սակայն շատ ազգու միջոց մըն է պաղ ջրով երկու ժամ ոտնընայ ընէլ. ոտնընայի ժամանակ ստուրնեղք որսով իր խաղանակով մը չիէ. անկիւնային գուրս հանել եւ աղէկ մը շորցուր. ոտնընային տառու ելլելուց պէս եւ կամ իրիկուր քանակուն երթ մայեղ յառաջ բեր. եւ ազգեցութիւնն առաջին անգաման կը տեսնուի: Այս միջոցը ուսու բժիշկ մը գտաւ եւ ասով մեծամեծ օգուտներ բուր: Միայն թէ տղոց կամ տխր անձանց համար օգտաւոր չէ: — Կերկերման տալեւն աւելու միակ միջոցն է անասուն կանտի բն մը չէրած գաւազն մը լաւ շաքարաբոստան եւ ըստ կորի տար չուր խմել. նմանապէս իրիկուր: Եթէ իրիկուր մի անգամ քիթստիտ իրաւ ըլլաւ, ամէն ժամ մի անգամ տղայով (Յիւլիէ) եւ քաղաքախառն ջրով տաք տաք կոկորդոզ ողղէ:

Պիան իող ամենպէս դիրքին նշանակ:

Հատերը ձկան եղբ օրով շին առնուր, որովհետեւ ամանց ստամոքսն եղջ իրնար վերջընել, որով իւրականարար այս առողջարար գեղէն գէտ հայտնաբերութիւն ունեցողներուն թիւը շատ է: Ասոր առջեւն առնելու համար այսպիսի նիւթեր հարուել փորձեցին, որ ձկան եղջ թէ բուժիչ եւ թէ սնուցիչ զորութիւնն ունենան: Փորձը չլաւ ընդհատ: Այժմ սովորաբար 90% աւելորդ կը գտնեն ձկան եղջ մէջ, եւ ձկան եղջ բաժանելու ալ բարձր կը գտնեն: ասով այս նիւթն ձկան իւղին բունը կամ զբոսութիւնը կ'ունենայ, եւ զայս թղթէ ծրարիկներու մէջ հիւանդաց կու տան: Եւ այսպէս հիւանդն ոչ ձկան եղջ զարշափուցութիւնն եւ ոչ համը կը զգայ: Այս միջոցը ծիշը այն հետեւութիւնն ունի, որը կ'ունենար անխառն ձկան եղջ, եթէ զգայով առնուէր:

Ժամանակոր շուտընթերն ապտախան չորով մարդն:

Ամառի մը մէջ մաս մը շաքարաթիւն, մաս մը լիմոնաթիւն, մաս մը աղ եւ 8 մաս ալ շաքարաւոր բառանելու է: Այս բաղադրութիւնէ քանի մը կաթիլ բժի վրայ կաթ եցընելու է: Վերջը տաք շրով լեցուն անագեայ ամառի մը մէջ դնելու է; որով բիծն անմիջապէս կ'մաքրուի: Ենայ բժու. որ տեղը օժտաւրով նորէն լուալու է:

ՄԱՐԿԱԼԱՌԻՔ

Ամենին մեծ առաջատարութիւն մտը:

Աշխարհիս ամենին մեծ առաջատարութիւնը France անուն նաւը, որ այժմ Ալապի կը շինուի Պորտոյի A. D. Brodes գործարան համար: Ասիկայ Պորտոյ ըլլայ 115 մեգր երկայն, 15 մեգր լայն եւ 10.3 մեգր խոր, 6000 տոնշէ. տարողութեամբ: Պորտ ունենայ հինգ կայմ վարդանայ թիթ զամբ պատեալ, որոնցմէ չորսն հասարակ մեծութիւն պիտի ունենան:

Միան կենսայի կոտոր կլնէին:

Կենսան կուտով մէկտեղ ուտելու փասակար սովորութիւնը շատ անդա՞մ փաս յառաջ բերած է: Եւ շատ ցանցաւ ի հիշմանդի՛ր, որ տղաք եւ նաեւ շաքարահար պաղայ կուտել կլնէլով՝ կենսաբերին կը տուժեն: Այսպէս անցեալ ամսոյ 7 ին բժշկապետ Գ. Կոլմանի կ'ձեռնարկէ ի ձեռնարկ աւիթն ունեցաւ կենսայի կուտը զոչ եղողի մը վրայ ճառ. խոսելու: Վեշտասանամայ պատանի մը քանի մ'որ յառաջ կենսայի ոչ այնպիսի շատ մեծ քանակութիւն մը կուտելով մէկտեղ կ'ուտէ, եւ երկրորդ օրն ստամոքսի եւ աղեղայ յանկարծական բորբոքման շանքներցոյց տալով՝ ձեռնարկէ Հասարակաց հիւանդանոցային (Allgemeines Krankenhaus) Էր բերուի: Հոս անմիջապէս կը հաստատուի, որ աղիքն կենսայի կուտելուն ծածկման է, եւ հիւանդին փրկութիւնն չկայ: Հիւանդը կը մեռնէ, վիրահատութիւն կ'ըլլայ եւ վերայիշեալը կը հաստատուի: Բժշկապետ Կոլմանի մտադիր կ'ընէ իւր ճառին մէջ, որ կենսայի տանեմներն այսպիսի երեւոյթներ շատ յաճախ կը

հանդիպին, եւ կը յայտնէ՝ որ աղեղաց ծակիւն յառաջ կու գայ կենսայի կուտելու ծնիչը բորբոքմանն (Druckbrand):

Անցեալ տարին այրած թատերանը:

Անցեալ տարի հիւսիսային Ամերիկայի մէջ հինգ թատերայրացաւ, նշնաշափ ալ Անգլիա. Իտալիա՝ Երեք, Ռուսիա եւ Գաղղիա՝ երկրորդ: Սպանիա՝ մէկ, նոյնպէս Աւստրալիա՝ մէկ, ուստի ընդ ամենն 19 թատեր: Այս 19 թատերներէն միայն 2ի-բեկոյնից կըրջու մասամբ ազատել: Ասիկէ կը տեսնուի թէ այս դժբախտութեանց առջեւն բաւ բաւական ազգու միջոցներով տակաւին առնուած չէ:

Աշխարհիս ամենամեծ թէատրոնը:

Այս օրերս 2իբեկոյ շէնք մը լմացա՛լ զոր իւր ընդարձակութենէն առեալ՝ պատշաճապէս կրնանք աշխարհիս ամենամեծ թատրոնը կոչել: Այս շինուածքին բաժան թեղը գրեթէ երկու արտաւոր է եւ փողոցի կողմէն ճակատը 170 ոտք: Այս լայնահիւստ շէնք՝ երկրին ալ ի միասին հարշնելով՝ 4 միլիոն տոլար արժած է: Փաստորէն որսէն հաշակաւոր է բազմութիւ (4500) նստարաններով եւ բարձր յարմար, որ տակաւ փորցանայով հակադաճէ նախատեսարարներ կազմող կամարներու վրայ հաստատուած է: Անդատաակը (vestibule) առանց գոտարութեան 500 հազդ կ'առնու: Ահագին սրահն կը բառնան այս կամար եւ իբր նեցուկ կը ծառայեն 240 մեգր բարձր աշտարակին՝ որ նոյն յարկին վրայ կը բարձրանայ 15.000 տակաւաշափ ծանրութեամբ: Ժաղպտանքին (foyer) արարական մարմարով բարձրովն ծածկուած է եւ իւր գլխին սուկէն սկսեալ աստիճան տասնինքն միջոյն գոց կարմիր կը հասնի: Ամանց եւ ծխողաց օրահներն ամենալաւ իրարմէն զարգարուած են: Պաշարով մէջ 1500 նստարան կայ, եւ ասոնք այնպիսի կարգաւ շարուած են՝ որ իւրարանցիկ հանգիստեան ուղղակի կրնայ տեսլարանը տեսնել: Այս տեղը մարդուն առջեւ կը զնէ թատրոնի զարմանալի տեսքը: Հաստ ակնահասնոյ է անհամար կանթեղաց լուսով շողջղացող առաւ սուկոյ յաշտակովի երեւոյթը: Այս շէնքին մէջ 60.000 քառակուսի ոտք տեղ ունեցածուած է: քառ ասիկէ 27.000 ֆունտ սպիտակ կապար գործածուած է:

Խոսող պաճառապատմութիւն:

Իտալիոն Լայնպիլիս սկսած է պաճառապատմութիւ (բաժն) գործածել, նոյնին խօսել տալու համար: Իւրերկրպայացուցին յեւրպա՛ Wangelman յանուն Իտալիոնի Եւրոպա հասնող առաջին խոսող պաճառապատմութիւն համութեամբ: Աւստրիոյ կոյսեր՝ նոյնից Իտալիոն առաջին Այլիք Սթեֆանիի միակ դատեր՝ Սթեֆանի հի Երեւոյթներ: Այսպիսի խոսող պաճառապատմութիւններ կազմութեան մասին կը կարգանք: Իտալիոն անցեալ տարւոյ վերջը այսպիսի բազմութիւ խոսող պաճառապատմութիւններ մինչեւ 1000 հաստ պատարտու աւելնէ: Հարուստ Ամերիկայից այս հաշակով խոսակցիկ համար բնականապէս պատրաստ էին սրեւն գին հասուցանել:

առ աջին գնողներին ընթաց համար. սակայն Լուիսը այս պարագային գործածել չուզեց՝ այլ հասն 25 տարարի (132 Ֆր.) ծախելը: Այժմ իւր գործատան մէջ 200 հոգի խօտող պաճուճապատանը կը պարտաւորէ, եւ միայն Ամերիկա տարին 100.000—200.000 կտոր ծախուէլէքն ապահով է: Բնականապէս Լուիսը այս գիւտն նաեւ Եւրոպա պիտի մտնանէ, եւ այս վաճաճանաւ Gemanns անուն ներկայացուցիչը՝ Նիւ-Եորքէն զգած է Եւրոպա, որպէս զի այլեւայլ պետութեանց մէջ իւր գիւտն արտօնագրելու տայ: Գաղղիոյ հետ արգէն գաշնագրութիւն եղած է, որով գաղղիական մեծ վաճառանց մը ինք զինք պարտաւորած է տարին 100.000 պաճուճապատանը որոշ գնով մը գնել: Գաշնագրութեան ապահովութեան համար նոյն վաճառանցն 50.000 տարարի բաշխուարութեան գումար մը դրած է: Գաղղիական պաճուճապատանըները միայն գաղղիներէն պիտի խօսին, եւ արտա-հանելու իրաւունք չի արուին: Հասանական է որ նոյնպիսի գաշնելք մ'ալ Գերմանիոյ հետ գրուի, եթէ Գերմանիոյ պաշտօնը ընկերութիւն մը չի կազմուի որ արտօնագրութիւնը գնելու: Լուիսը Ամերիկայի մէջ պաճուճապատանքի միայն մարմինը եւ խօսելու գործիքը կը պարտաւորէ, իսկ պաճուճապատանքին գրուիքը, թէ եւերն ու արանքը Թիւրինկէնի Սաննէ-պէրի քաղաքէն կ'ընդունի: Այս քաղաքիս մէջ առաջին անգամ 100.000 պաճուճապատանքի անոռն ապագրուեցաւ, եւ արգէն ապահովագու մինչեւ տարւոյս վերջն Ամերիկայի մէջ ամբողջ կը ծախուի: Խօսեցու մեքենայն հետեւեալ եղանակաւ շինուած է:

2գտուած թաղանթի մը վրայ խօտուելու ըլլալ, թաղանթի կը ճօնայ, եւ այս ճօնումը թաղանթի հետ կապուած գրչի մը կը հաղորդուի: Գրչին ծայրը կակուղ մամլով կամ մետաղով պատեալ դասին մը կը գրչի, եւ ճօնայու ժամանակ գրանի վրայ ճօնման համեմատ կը գծէ: Արդ՝ թաղանթի վրայ խօտուած ժամանակ գրանը դարձուելու ըլլալ՝ ձայնին ստատութեան հետ համաձայն գրիչը գրանին վրայ ելեւէջք կը գծէ. եթէ գրիչը դարձեալ նոյն գծերուն վրայն ածուցուի, գրանը դարձուելով՝ թաղանթը յառաջուն ձայնին ելեւէջքը վերադառնի կը հնչեցնէ, ուստի յառաջ ինչ որ խօսուեցաւ՝ կը կրկնուի: Պաճուճապատանքին մէջ այսպիսի գրան մը կայ, որ ժամանցողական անիւներով կ'ընդհնարն կը գաշնայ լարելուն ետեւ, որով եւ խօսքը վրան կը գրաշնուի եւ յետոյ նսեւ կը կրկնուի: Պաճուճապատանքն որչափ վառը է, նոյնչափ նեղ կ'ըլլայ գրանն, որով շատ խօսք չի կրնար ժլուծ ծածուիլ: Պաճուճապատանքներն սովորաբար կարճ ստանաւորներ կ'արտադրեն: Կե՛ծ պաճուճապատանքներն աւելի շատախօս են: Արեւիգրու հի ճիշտագրել ինչո՞ւ իրաւունք Արեւիգրու հի վալերին յորինած մէկ քերթուածը կ'արտադրեն:

ՎԻՃԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ի ՆՊՈՍ

ԱՋԳՈՐԹԻ ՎՈՐԺՈՐԵՆՈՑ

ՎԻՆՆԱԿԱՆ ՄԻԹՈՐԵՆՆ ՄԻՆՈՐՈՒԹԵՆՆ

Միտիմարեան Միարանութիւնն հիմնարկութիւնն ի վեր իւր գործունէութեան գլխաւոր մէկ ապարեղ ընտրած է՝ հայ մանկւոյն ազգային եւ ուսումնական կրթութիւն տալ: Այս նպատակաւ ի մանուկնորի վիճակից Միտիմարեան Միարանութիւնն ինչպէս ի վիճակն, նոյնպէս նաեւ Արեւիք ունեցած է եւ ունի վարժարաններ, ուր բազմաթիւ ազգային պատանիք կրթութիւն կ'առնուն: Սոյն գաղղիական գործունէութեան աւելի տարածութիւն եւ մղում տալու նպատակաւ ձեռնարկած է Միարանութիւնը փոխակահանութեան մը, որոյ բարձր զաշտական ըլլալ բարեհաճած է Նորին կայսրին. եւ թղթին. Բարձրութիւնն Օգոստափառ Թագաճառանգ Ալրի Սըէֆանի:

Ուրախ ենք մեծապէս որ կարող ենք յայտնել՝ թէ Աւստրիա ինչպէս նաեւ ուրիշ երկիրներ իրենց ջնքով համակրութիւնը կը ցուցնեն այս ձեռնարկութեան, թէ մանկեցեղով վիճակահանութեան եւ թէ թանկագին աւարականներու իրելով: Ի մէջ բազմաթիւ նուիրատուութեանց՝ հոս մանաւոր յիշատակութեան արժանի կը համարինք Աւստրիոյ Օգոստափառ Վայսերի Փրանկիսկոս Յովսեփայ նուէրն, որ է արժանի եւ պարտող ոսկեգոծ խահաւի պապ մը (պիսկայ, խահաւի կոյտ, չաքարի եւ կաթի անօթներ) 12 հոգւոյ համար՝ արեւելեան ճաշակով պատրաստուած. Օգոստափառ թագաճառանգ Ալրի Սըէֆանիի նուէրն՝ կանանց մեծ կրճատ մը (broche) արժանի, ոսկեգոծ եւ աւանակուռ, Մոսկովայի Դքսուհոյն նուէրն՝ սեղանի կեղանկեղեցի արժանի սպաս, եւ այլն եւ այլն:

Սոյն վիճակահանութիւնն ազգայնոց առանձինն ուշագրութեանը կը յանձնելը, եւ աւելի մանրամասն տեղեկութիւններ խնդրող կ'ուղարկենք թիւթի մը ծածկին վերջին երեսի յայտարարութեանը:

